

Peter Liška

Narodil som sa 29. marca 1946 v Prešove. Od ukončenia strednej priemyselnej školy stavebnej v roku 1964 až do roku 1973 som bol zamestnaný v n. p. Pozemné stavby Prešov, kde som pracoval najprv ako majster, neskôr ako stavbyvedúci a v roku 1973 som bol vo funkcii hlavný stavbyvedúci prác PSV. Mal som na starosti remeselné práce pri dokončovaní stavieb v regióne Bardejova. Bolo to pre mňa veľmi náročné obdobie. Bol som ženatý, mali sme už dcéru a skíbiť spokojný rodinný život s mojou prácou bolo ťažké. Rozhodol som sa odísť zo stavebnej výroby a zamestnať sa v pokojnejšom povolání.

V jeseni 1973 ako 27-ročný som prečítal v Prešovských novinách inzerát, ktorý ponúkal miesto učiteľa stavebných odborných predmetov na OUŠ v Prešove. Bolo rozhodnuté. Napísal som žiadosť o prijatie do školských služieb a bol som prijatý. Po niekoľkých rokoch, keď sa uvoľnila školská budova na Kmeťovom stromoradí, angažoval som sa pri jej získavaní, čo sa aj podarilo, a tak som sa potom na tri roky stal popri vyučovaní aj šéfom rekonštrukcie celého objektu. Organizoval som kompletnú investičnú činnosť, od zabezpečenia projektovej dokumentácie, dodávateľa stavebných prác, technologické vybavenie až po stavebný dozor. Od začiatku svojho pôsobenia v škole som sa snažil sústrediť vyučovanie odborných predmetov do odborných učební.

Postupne sa mi darilo vybudovať špeciálne vybavené triedy pre murárov a maliarov. Zamýšľal som sa nad tým, ako ešte skvalitniť vyučovanie odborných predmetov. Pochopil som, že bez kvalitných názorných učebných pomôcok to nepôjde ľahko.

Na základe svojich skúseností priamo z výroby i z vyučovacieho procesu som začal pre našich žiakov navrhovať a vyrábať učebné pomôcky, hlavne pre učebný odbor murár. Boli to rôzne stavebnice, vzorkovnice materiálov či technické obrazy a diapozitívy. Tieto učebné pomôcky som vystavoval aj na celoštátnej výstave učebných pomôcok v Nitre a keďže bol o ne veľký záujem, začal som ich vyrábať. Postupne sa začali používať na 23 odborných školách po celom Slovensku. Pedagogickej činnosti na učilišti som sa venoval neuveriteľných 42 rokov.

x - x - x

Dňa 21. augusta 1968 prišli Rusi do Prešova. Ešte z vojenčiny som bol vycvičený, že nepriateľa treba čakať zo západu, ale že prišiel z východu, to mi na chvíľku riadne zamotalo hlavu.

Tank na koľajniciach, ktorý zastavil vlak. Protestné zhromaždenia a generálny štrajk. Pálenie sovietskej vlajky pred divadlom. Obchody vypredané, iné zavreté. Spontánne pochody mestom. Študenti, železničari. Deti-školáci sedia na ceste pred tankami pod veľkou československou zástavou. Na hlavnej križovatke plno národa, až sa kolóna okupantov zastavila. Vylepovanie narýchlo zhotovených plagátov. Rozbíjanie nápisu na budove ONV v azbuke. Odhaľovanie kolaborantov. Stanné právo. Mesto plné okupantov, tankov, bojovej techniky - toľko námetov!

Obchádzal som mesto na bicykli a fotil som. Fotografie a negatívy som neskôr pre istotu dobre odložil. Vtedy som sa bál viac, ako keď som fotografoval. Ukázalo sa, že oprávnene. Fotografie doposiaľ neboli nikde zverejnené, toto je vlastne ich premiéra - po päťdesiatich rokoch.

x - x - x

Moje poďakovanie patrí všetkým, čo mi rôznym spôsobom pomohli zvládnuť proces tvorby týchto fotografií a ich prezentáciu, no predovšetkým to sú:

- Knižnica P.O. Hviezdoslava v Prešove: Mgr. Andrea Sivaničová,
- Krajská organizácia cestovného ruchu Prešov: Mgr. Martin Janoško, výkonný riaditeľ,
- Profesionálny fotograf Ján Štovka,
- Cofin a.s. Ľubotice: František Olha,
- Ing. Igor Marcin,
- H. M. Transtech spol. s r.o. Prešov: Ing. Anton Palko CSc.,
- Prešovská univerzita v Prešove: Dr. h. c. prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. rektor,
Doc. Ľudovít Petraško, autor publikácie, Ing. Peter Haľko, riaditeľ UK PU.

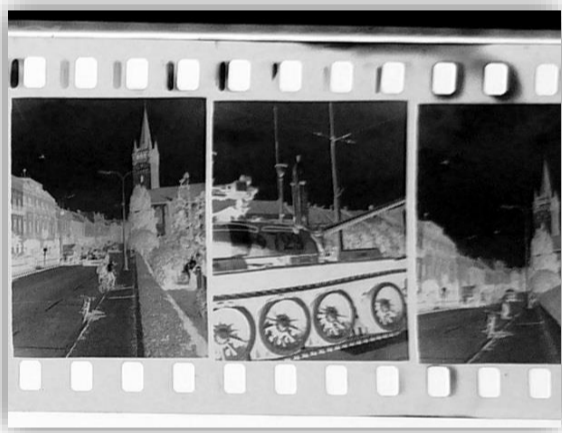

Digitalizácia

Zhotoviť fotografie z 50-ročných negatívov v amatérskych podmienkach v dnešnej digitálnej dobe bol pre mňa značný problém. Tmavé komory, zväčšováky, vývojky, ustaľovače, leštičky už prakticky neexistujú. Nepoznám nikoho, kto by túto klasickú technológiu ešte využíval. Aj ja som dávno prešiel na digitál a zhotovenie fotografií som prenechal profesionálom.

Na radu skúseného profesionála, úspešného fotografa Jána Štovku som začal doma experimentovať v improvizovanom ateliéri. Kúpil som novú bezzrkadlovku Panasonic Lumix DMC-GX80 a začal som sa učiť ten stroj ovládať. K tomu som dokúpil aj medzikružky na makro fotografiu a redukciu bajonetu 4/3 na závit M42 pre starý ale stále dobrý objektív Pankolar 1,8/50 z kinofilmovej zrkadlovky Praktica PLC 3. Na aparáte som nastavil režim s prioritou clony a samospúšť na 10 sekúnd, na objektíve manuálne nastavil clonové číslo 22 a takúto zostavu fototechniky som pripevnil na stojan od zväčšováku Magnifax 6x9, ktorý som našťastie ešte nevyhodil. Na zatienenie foteného políčka som použil tubus na zmenšovanie fotografií pri klasickej práci so zväčšovákom.

Polovičný formát kinofilmu

Držiak negatívu

Na stabilné upevnenie negatívu som použil masívny kovový držiak s filmovou drážkou. Ten dal kamarát podľa môjho návrhu pre mňa vyrobiť v nástrojárni podniku Autobrzdy ešte v 70. rokoch. Niekedy dávno som ho využíval pri zhotovovaní fotografií na maturitné pozdravy. Teraz sa doň vyfrézoval otvor, aby sa vložený negatív dal zdola osvietiť. Tento držiak negatívu spolu s podložkou z drevo-triesky som položil na osvetľovací led panel a po niekoľkých nezdarených pokusoch a následnej úprave nastavenia bol výsledok celkom uspokojivý. Najväčším problémom bolo presne zaostriť.

Fotil som súčasne do formátu JPEG (5 MB) a RW2 (18 MB). Po vyskúšaní a porovnaní kvality som vybral súbory RW2 a tie následne upravoval v programe Zoner Photo Studio 17.

Keď vezmem do úvahy, že políčko negatívu má rozmer 18x24 mm a po spracovaní sa dá získať zväčšenina rozmerov 30x40 cm v celkom prijateľnej kvalite (zväčšenie 16,6-krát), potom som so svojou prácou spokojný. Po dohode som poskytol PU bezodplatne požadované súbory na ďalšie spracovanie. Tlač a inštaláciu fotografií už zabezpečila Univerzitná knižnica PU v Prešove.

Som rád, že Vám výsledky digitalizácie mojich negatívov z roku 1968 môžeme prezentovať na tejto výstave.

Pokus 01

Pokus 02

Pokus O.K.